

времени среди значительно преобладающих вещественных остатков конца VI и V вв. до н. э. не дают пока основания для удревления даты начального этапа жизни на поселении. До конца не ясна и верхняя граница. По крайней мере, она доходила до начала IV в. до н. э. В целом материалы показывают, что поселение входит в круг памятников северскодонецкой группы, но в начальный период своего существования его материальная культура имела ряд черт западных культур Днепровской Лесостепи. Вероятно, имело место даже переселение части населения, например, из бассейна р. Ворсклы. Не исключаются и торговые связи крупных городищ северскодонецкой группы с античными центрами и племенами Ворсклинского региона.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бессонова С. С., Скорый С. А. Мотронинское городище скифской эпохи. — К.; Краков, 2001.
2. Богаевский Б. А. Орудия производства и домашние животные Триполья. — Л., 1937.
3. Гречко Д. С. Поселения скифського часу поблизу с. Шлях на Харківщині//АЛЛУ. — 2001. — № 2.
4. Шрамко И. Б. Раскопки на Западном укреплении Бельского городища.
5. Смирнова Г. И. Еще раз о серой кружальной керамике из раннескифских памятников среднего Поднестровья//АСГЭ. — 1999. — № 34.
6. Тереножкин А. И. Предскифский период на Днепровском Правобережье. — К., 1961.
7. Шрамко Б. А., Михеев В. К., Грубник-Буйнова Л. П. Справочник по археологии Украины: Харьковская область. — К., 1977.
8. Шрамко Б. А. Комплекс глиняных скульптур Бельского городища//Більське городище в контексті вивчення пам'яток раннього залізного віку Європи. — Полтава, 1996.
9. Шрамко Б. А. Люботинское городище//Люботинское городище. — Х., 1998.

А. Л. Щербань

Кружала в похованнях Лівобережного лісостепу України скифського часу

На території Дніпровського лісостепоного Лівобережжя, як відомо, за географічним розташуванням пам'яток виділяються кілька груп племен скифського часу. Маємо відомості про кружальця з 35 могил Поворскля (більше 15 % від загальної кількості розкопаних, 15 ранньо-¹, 15 середньо-² і 5 пізньоскифського³ часу), 13 — Посулля (9 %, 2 ранньо-⁴, 7 середньо-⁵ і 4 пізньоскифські⁶), 2 — бас. Сіверського Дінця⁷, 1 — Припсілля⁸ (усі середньопізньоскифського часу).

Кружала, за винятком пізньоскифського поховання в кургані № 2 могильника Малі Будки [17, с. 36], знайдено у похованнях, здійснених за обрядом інгумації.

¹ Кургани № 3 [39, рис. 3,24], № 4 [37, рис. 69, 3], № 6 [13, с. 50], № 22 [38, с. 119] Скоробору, № II (пох. 2) [29, арк. 3], № XXI [29, арк. 16–17], № XXXIV (пох. 1) [30, рис. 3] Тараново-

Орієнтацію похованих вдалося зафіксувати у 25 випадках (13 ранньо-, 7 середньо-, 5 пізньоскіфського часу). Покійників клали найчастіше головою на південь (Поворскля, Посулля, ранньосередньоскіфський час), південний захід (Поворскля, ранньоскіфський час), південний схід (Поворскля, ранньопізньоскіфський час). Лише кілька похованих (у кожній з періодів) зорієнтовані головою на захід (Поворскля, Сіверський Дінець) і схід (Поворскля).

Розміщення кружал стосовно похованого вдалося простежити в 17 могилах Поворскля (ранньопізньоскіфський час), по одній у Посуллі та бас. Сіверського Дінця (середньопізньоскіфський час). У ранньоскіфський час кружала розташовували переважно біля лівого боку скелета: випростаної руки [38, с. 119], ключиці [13, с. 50], кисті і обличчя [30, рис. 3], між гомілковою і ліктьовою кістками [29, арк. 3]; біля правого боку скорченого кістяка на рівні тазу [29, арк. 16–17] та над головою біля посуду (напутня їжа?) [34, с. 49] чи предметів туалету [6, с. 25]; у середньоскіфський — біля ніг [29, арк. 11; 18, с. 28], бедра [29, арк. 14], нижче кисті випростаної руки жінки, на грудях дівчинки, під дзеркалом (к. 2/2002 Перещепинського могильника) та серед деталей кінської вуздечки над головою чоловіка [25, с. 142]; у пізньоскіфський — біля черепа [38, с. 122], грудної клітки [38, с. 117], правого плеча [39, с. 144].

Ранньоскіфські вироби мають конічну [5, рис. 27, 13; 37, рис. 69, 3], зрізаноконічну (рис. 1, 2, 5, 7) [5, рис. 44, 2; 38, рис. 3, 24; 38, рис. 7, 18; 1, рис. XXV, 3], біконічну [18, табл. XLVI, 3–5; 21, с. 27, рис. 3, 3], зрізанобіконічну зі зрізаною вершиною [31, арк. 7; 34, рис. 22, 1; 18, табл. XXXIV, 19] і вершиною та основою (рис. 1, 13) [18, табл. XLVI, 3–5, XLVI, 5], сплюснутоциліндричну [12, рис. 4, 7] форми. У середньоскіфський час найбільше було зрізанобіконічних зі зрізаною вершиною (рис. 1, 8) [36, рис. 10, 2; 25, рис. 3; 26], вершиною та основою [18, табл. VIII, 12; табл. XII, 15, табл. XXIX, 15], конічних (рис. 1, 6) [19, рис. 41, 9; 18, табл. VIII, 11], біконічних [37, рис. 71, 10–11; 6, рис. 48, 3; 39, рис. 6, 2] та посудиноподібних (рис. 1, 15) [17, табл. XVII, 2, XXV, 13–15] кружал. По одному знайдено дископодібний [19, рис. 50, 37], зрізаносферичний [35], сферичний [18, табл. VIII, 13] та зрізаноконічний (рис. 1, 12) [18, табл. VIII, 13] вироби. Кружала пізньоскіфського часу мали біконічну (рис. 1, 10) [38, с. 117; 22, рис. 19, 1], біконічну зі зрізаною вершиною (рис. 1, 9) [22, рис. 19, 2], конічну [35; 11, рис. 5, 19] та зрізаносферичну [11, рис. 5, 20] форми.

ярівського могильника, № 3 Карпусі [34, с. 49], К № 14 (пох. 1) [6, с. 25], № 4 (пох. 8) [6, с. 46] м-ка Купьеваха, № 1, 2 біля Пожарної Балки [1, рис. XXV, 3], № 3 біля Лапівщини [21, с. 27], № 2 (пох. 1) м-ка біля с. Малий Тростянець [12, рис. 4, 7].

² Кургани № 5 Скоробору [37, рис. 70, 14], № 13 [29, арк. 11], № XXVIII Тарановоярівського могильника [29, арк. 14], № 4, 5/2000 [23, с. 71], № 24/2001 [35, с. 168], № 2/2002 (розкопки під кер. І. М. Кулатової), № 8 [23, с. 142], № 15 [26] Перещепинського м-ка, № 1 некрополь «Б» [36, рис. 10, 2], № 2, 3 м-ка Осняги [37, рис. 71, 10–11], № 20, пох. 4 м-ка Купьеваха [6, рис. 44, 2].

³ Кургани № 1 гр. 1, 2 гр. 2 могильника Настельний [4, с. 371], № 24 [38, с. 122], № 18 Скоробору [38, с. 117], № 16 біля Олефірщини [22, с. 46–55].

⁴ Кургани № 2 біля Герасимівки [18, табл. XLVI, 3–5], № 5 біля с. Вовківці [18, табл. XXXIV, 19].

⁵ Кургани № 1, 2 в ур. Солодка [18, табл. XLVI, 5], № 3 [18, с. 28], 20 [18, табл. XII, 15] біля с. Аксютинці, Стайкин верх, К. А біля с. Басівка [18, табл. XXIX, 15], № 1/1886 [18, табл. XVII, 2] та з розкопок Вікентія Хвойки [18, табл. XXV, 13–15] біля Аксютинців.

⁶ Кургани № 2 біля с. Малі Будки [18, с. 36], Лубен [18, с. 55], № 1 (пох. 2) Сурмачівки [11, рис. 5, 20], Ярмолинців [18, с. 63].

⁷ Кургани № 6 біля с. Гієвка [5, рис. 48, 3], 2/1949 біля с. Велика Гомільша [39, рис. 6, 2].

⁸ Курган № 505 Броварківського могильника [16, рис. 2, 18].

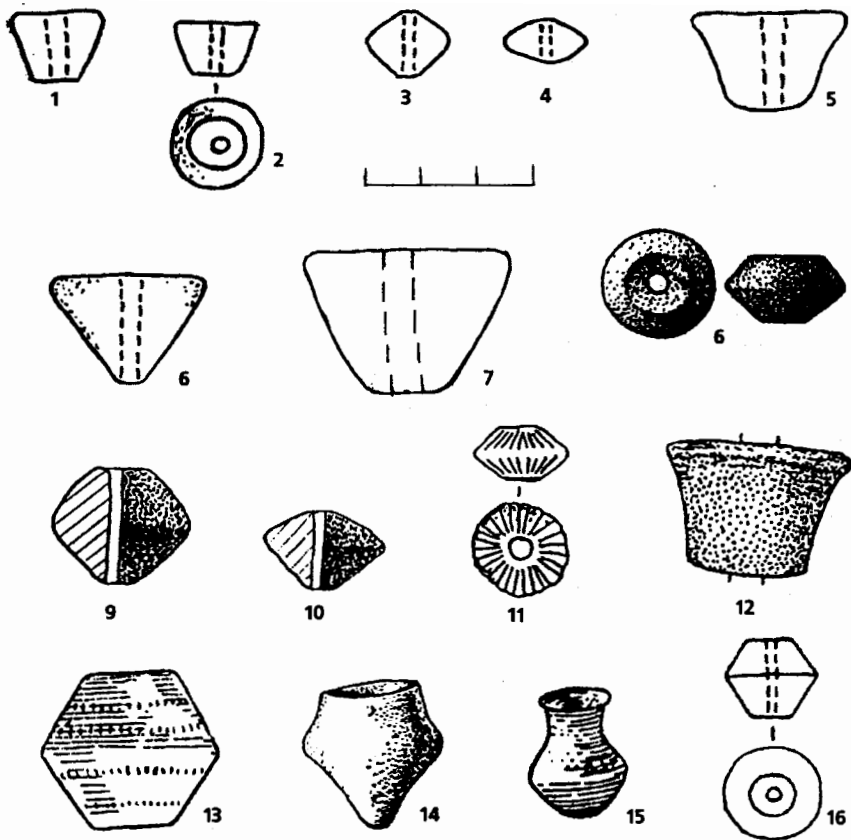

Рис. 1. Кружала з поховань Лівобережного лісостепу України скіфського часу:

1 — курган № 4 Скоробору; 2 — к. № 3 Скоробору; 3, 4 — к. № 3 Осняги, 5 — к. № 22 Скоробору; 7 — к. № 4 пох. 8 Купьєваха; 8 — к. № 1 некрополю «Б»; 9, 10 — к. № 16 Олефірщини; 11 — к. № 24 Скоробору; 12 — к. № 505 Броварківського могильника; 13 — к. № 2 Герасимівка; 14 — к. № 5 Вовківці; 15 — к. № 1/1886 Аксютинці; 16 — к. № 2 Велика Гомольша.

1-6, 11, 16 — за Б. А. Шрамко, 7 — за А. О. Маруденко, 8-10 — за І. М. Кулатовою, 12-15 — за В. А. Іллінською

Переважна більшість кружал з поховань Лівобережного лісостепу України керамічні, ліплені. Одиначними за матеріалом виготовлення є кам'яне (з пісковика) [6, рис. 44, 2] та свинцеве (рис. 1, 11) [38, рис. 12, 1] кружала, хоча їх форма, звичайна для пам'яток цієї території, зрізанобіконічна.

Як ми бачимо, найбільше кружал знайдено в могилах Поворскля та Посулля. Переважна більшість з них відноситься до ранньо- та середньоскіфського часу. Цей факт можемо пояснити як традицією розміщення кружал в похованнях Поворскля та Посулля, так і, певною мірою, хронологічним співвідношенням між розкопаними могилами в регіоні.

Кружала розміщували як у багатих, так і в бідних за інвентарем могилах, не лише жіночих, а й чоловічих та дитячих. Звичайно, у багатих похованнях вони виготовлені якісніше, ніж у бідних, форма їх досконаліша, поверхня найчастіше лискована. Орнаментованих виробів порівняно мало. Вони знайдені у трьох могилах ранньоскіфського [18, табл. XLVI, 3-5; 21, рис. 3, 3; 34, рис. 22, 1], по одній — середньоскіфського (к. № 2/2002 Перещепинського м-ка) і пізньоскіфського часу [38, рис. 12, 1]. Поховані в них — заможні вільні общинники. Відзначимо, що, за винятком кружала з к. № 3 в ур. Лапівщина, орнамент на якому погано читається, зображення носять декоратив-

ний (штампований (рис. 1, 13), литий (рис. 1, 11) орнамент) характер чи нанесені при відцентровці отвору (хрестоподібні знаки).

У восьми могилах знайдено по кілька кружал [18, табл. XLVI, 3–5, VIII, 11–13, XI, 31, 32; 11, рис. 5, 19–20; 22, рис. 19, 1, 2; 18, с. 56], найбільше у похованнях Посулля. Цей факт засвідчує наявність у могилі кількох веретен та використання складних веретен з кількома кружалами [28, рис. 3, 5–7].

Положення кружал відносно кістяка і їх форма різні. Це свідчить, на мою думку, про присутність кількох етнічних груп серед скіфського населення Лівобережного лісостепу України, різне функціональне призначення «кружал», різні способи прядіння, зафіксовані при похованні.

Окрім деталей веретен, серед кружал є застібки, прикраси вуздечки. Зокрема, застібками можна вважати вироби невеликого розміру зрізаноконічної форми з кургану № 6 Скоробору та зрізанобіконічної з кургану № 2 м-ка Велика Гомольша (рис. 1, 16). Перша розміщувалася на лівій ключиці жінки, друга — біля правого плеча чоловіка. Аналогії такому розташуванню кружала знаходимо у похованнях Алтаю [33, с. 292], Дніпровського лісостепового Правобережжя [17, с. 28] та Центральної Європи [40, abb. 7, 3]. Про належність похованих до стану воїнів свідчить наявність серед поховального інвентаря в могилах наконечників стріл. Деталлями вуздечки або застібками, ворворками можуть бути і кружала зрізанобіконічної форми з інших поховань чоловіків [25, с. 142; 18, с. 32], інші невеликі за розмірами кружала (рис. 1, 1–4) [38, рис. 3, 24; 37, рис. 69, 3, рис. 71, 10, 11].

У могилах з кружалами ранньоскіфського часу помітні два способи положення померлого: випростано на спині і скорчено. Могили з випростаним положенням, які переважають на всій території Лівобережного лісостепу України, а також у лісостеповому Правобережжі [20, с. 34], степові [24, с. 52–56] ймовірно належали пануючому у регіоні етносові.

Скорчені поховання (на правому боці головою на південь), які містять кружала, знайдені лише в південній частині ворсклинської групи пам'яток [29, арк. 3, 16, 17; 30, рис. 3; 2, с. 9–10; 3, с. 224]. Можливо, вони належать спадкоємцям білозерської культури, зважаючи на сукупність багатьох рис поховального обряду [7, с. 49–52]. У похованнях цієї культури іноді знаходили кружала [8, с. 123, рис. 5, 16]. Скорчені поховання трапляються в ранньоскіфський час і на Правобережжі [20, с. 34].

Додам, що випростані і скорчені поховання, орієнтовані головою на південний захід, південний схід, притаманні й ґрунтовим могилам Келермеського могильника. У деяких з них знайдено кружала [10, с. 160, рис. 3, 9, 17].

У середній і пізньоскіфський час скорчене трупопокладення в могилах з кружалами Лівобережного лісостепу зникає.

Положення кружал біля лівої руки похованої ймовірно засвідчує прядіння нитки саме цією рукою. Виділяються кілька могил, у яких положення кружала свідчить про наявність веретена та, ймовірно, характеризує спосіб прядіння. В одному випадку [29, арк. 3] кружало розміщувалося віссю обертання майже паралельно до стегнової та ліктьової кістки скорченого кістяка, що відповідає робочому положенню веретена при прядінні способом «валювання», зафіксованому етнографічно на Полтавщині (ПМА, 1998). В іншому (к. № 2/2002 Перещепинського м-ка) кружало розміщувалося нижче кисті руки випростаного кістяка, ймовірно засвідчуючи спосіб прядіння «на вису», характерний для багатьох народів давнини (зокрема, греків, фракійців) і також зафіксований етнографічно у населення сучасної Полтавщини (ПМА, 1998). Положення кружала біля ніг покійної може свідчити про спосіб прядіння, коли веретено обертало на землі, зафіксований етнографічно у народів Сибіру (хакаси) [27, с. 92, рис. 11] та на Харківщині (ПМА, 1998).

Положення кружала над головою покійного серед предметів туалету та біля напутньої їжі також засвідчує вірування про використання веретена з кружалом у «світі померлих».

За формами і типами кружала в похованнях Поворскля і Посулля відрізняються. У ранньоскіфський час у Поворсклі за формою виділяються дві групи кружал: зрізано-конічні та конічні вироби; біконічні і зрізанобіконічні. У Посуллі панує лише друга група. У середньоскіфський час у Поворсклі вже переважають біконічні, зрізанобіконічні зі зрізаною вершиною та конічні, а у Посуллі, окрім зрізанобіконічних зі зрізаною вершиною та основою, трапляються посудиноподібні, конічні. У цей же час у могилах обох регіонів з'являються округлі вироби. У пізньоскіфський час в обох групах зустрічаються конічні, а також біконічні (Поворскля) та зрізаносферичні (Посулля). Можна стверджувати, що кружала з поховань Поворскля і Посулля різні за походженням, бо хоча схожі форми і зустрічаються, подібних типів мало. Відмінність типів кружал серед могил всередині кожного регіону пояснюємо, окрім інших причин, складним етнічним складом населення, зважаючи на наявність різного поховального обряду, орієнтації похованих та ін.

Кружало з Прип'їлля за формою тяжіє до пануючого в Поворсклі зрізано-конічного типу, а з Сіверського Дінця — до посульських кружал, хоча вирізняється малим розміром.

Відмітимо, що кружала з могильників Посулля, які оточують Басівське городище, знаходять аналогії серед його матеріалів [14, рис. 19, 1, 2, 5, 6, 8, 14; 15, табл. I, 11, 13, 19, 21], а кружала з могильників Поворскля — серед матеріалів, близьких за часом відповідних їм поселень.

Цікавим є факт, що лише з IV ст. до н. е. кружальця почали масово (20 % від розкопаних могил) зустрічатися в похованнях Степової Скіфії [9, с. 84–90]. Пануючі тут ліплені керамічні кружала за формою подібні до посульських і відрізняються від виробів з могил Поворскля. Розміщення їх відносно похованої відповідає лісостеповому. Можливим є зв'язок між появою ліплених керамічних кружал у степових похованнях і населенням Посулля [9, с. 90]. Відзначимо, що саме в пізньоскіфський час у похованнях Лівобережного лісостепу України кружал було найменше.

Таким чином, кружала з поховань скіфського часу Лівобережного лісостепу України є важливим джерелом для вивчення не лише прядіння, а й вірувань та етнокультурної ситуації населення регіону.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андриенко В. П. Альбом к отчету Андриенко В. П. за 1980 г.//НА ІА НАНУ. — 1980/92 — Ф. е. — № 9734.
2. Андриенко В. П. Отчет об археологических раскопках Донецкого ГУ у с. Пожарная Балка в 1980 г.//НА ІА НАНУ. — 1980/92 — Ф. е. — № 9733.
3. Андриенко В. П. Раскопки поселения и курганов у с. Пожарная Балка//АО 1980. — М., 1981.
4. Багалея Д. И. Раскопка курганов в Валковском и Богодуховском уездах Харьковской губернии летом 1903 года//Труды XIII АС. — М., 1907. — Т. 1.
5. Бандуровский А. В., Буйнов Ю. В. Курганы скифского времени (северскодонецкий вариант). — К., 2000.
6. Бойко Ю. Н., Берестнев С. И. Погребения VII–IV вв. до н. э. курганного могильника у с. Купьеваха (Ворсклинский регион скифского времени). — Х., 2001.
7. Ванчужов В. П. Белозерские памятники в Северно-Западном Причерноморье. Проблема формирования белозерской культуры. — К., 1990.
8. Ванчужов В. П. Памятники тудоровского типа в Северо-Западном Причерноморье (К вопросу о белозерской культуре)//Межплеменные связи эпохи бронзы на территории Украины. — К., 1987.
9. Гаврилюк Н. А. Домашнее производство и быт степных скифов. — К., 1989.
10. Галанина А. К. К проблеме взаимоотношений скифов с меотами (по данным новых раскопок Келермесского курганного могильника)//СА. — 1985. — № 3.

11. *Гейко А. В.* Археологічна діяльність С. О. Мазаракі в контексті вивчення поховальних пам'яток Посулля//Музеї. Меценати. Колекції. — Полтава: Археологія, 2000.
12. *Гейко А. В.* Охоронні розкопки курганів скіфського часу поблизу с. Малий Тростянець//АЛЛУ. — Полтава: Археологія, 2001. — Ч. 2.
13. *Гродіцов В. А.* Дневник археологических исследований в Зеньковском уезде Полтавской губ. в 1906 г.//Тр. XIV АС. — М., 1905. — Т. 3.
14. *Іллінська В. А.* Басівське городище//Археологія. — 1965. — Т. 18.
15. *Іллінська В. А.* Верхньосульська експедиція 1947 р.//АПУРСР. — 1952. — Т. IV.
16. *Ильинская В. А.* Памятники скифского времени в бассейне р. Псел//СА. — 1957. — № 27.
17. *Ильинская В. А.* Раннескифские курганы бассейна р. Тясмин. — К., 1975.
18. *Ильинская В. А.* Скифы Днепровского лесостепного Левобережья. — К., 1968.
19. *Ковпаненко Г. Т.* Племена скіфського часу на Ворсклі. — К., 1967.
20. *Ковпаненко Г. Т., Бессонова С. С., Скорый С. А.* Памятники скифской эпохи Днепровского Лесостепного Правобережья (Киево-Черкасский регион). — К.: Наук. думка, 1989.
21. *Кулатова І. М.* Кургани скіфського часу в ур. Лапівщина у Поворсклі//АЛЛУ. — Полтава, 1998. — Ч. 1/2.
22. *Кулатова І. Н., Луговая Л. Н., Супруненко А. Б.* Курганы скифского времени междуречья Ворсклы и Псла. — М.; Полтава, 1993.
23. *Кулатова І. М., Супруненко О. Б.* Охоронні дослідження на Перещепинському курганному некрополі у Більську 2001 року//АВУ 2000–2001 року. — К., 2002.
24. *Мурзин В. Ю.* Погребальный обряд степных скифов в VII–V вв. до н. э.//Древности Степной Скифии. — К., 1982.
25. *Мурзин В. Ю., Ролле Р., Білозор В. П.* Про подальші дослідження Перещепинського могильника//Археологія. — 1996. — № 4.
26. *Мурзин В. Ю., Ролле Р., Херц В., Махортых С. В., Белозер В. П.* Исследования совместной Украинско-Немецкой экспедиции в 1998. — К., 1999.
27. *Попов А. А.* Плетение и ткачество у народов Сибири в XIX и первой четверти XX столетия//Сборник Музея антропологии и этнографии. — М.; Л., 1955. — Вып. XVI.
28. *Радзієвська В. Є.* Техніка прядіння у населення Лісостепової Скіфії//Археологія. — К., 1979. — № 32.
29. *Рудинський М. Я.* Матеріали до розкопок Тараноярського могильника біля с. Мачухи на Полтавщині//НА ІА НАНУ. — Ф. 10. — Р/52. — Ед. хр. 18.
30. *Рудинський М. Я.* Мачухська експедиція Інституту археології в 1946 р.//АПУРСР. — 1949. — Т. 2.
31. [*Рудинський М. Я.*] Матеріали про археологічні розкопки 1946 р.//НА Полтавського держ. краєзнавчого музею. — Спр. 03-5/1-8.
32. *Рудинський М. Я.* Результати розкопів біля с. Мачухи влітку р. 1923// НА ІА УРСР. — 1923. — Ф. 10. — Р/52. — Ед. хр. 18.
33. *Сергеев С. М.* О резных костяных украшениях конской узды из «скифского» кургана на Алтае//СА. — 1946. — Вып. VIII.
34. *Супруненко О., Золотницький Б., Кулатова І.* Кургани біля с. Карпусі під Полтавою. — Полтава: Вид. центр «Археологія», 1996.
35. *Супруненко О. Б., Кулатова І. М.* Рятівні розкопки на Перещепинському курганному некрополі у Більську//АВУ 2000–2001 року. — К., 2002.
36. *Супруненко О. Б.* Розкопки Більського курганного некрополю «Б»//Більське городище у контексті... — Полтава, 1996.
37. *Шрамко Б. А.* Бельское городище скифской эпохи (город Гелон). — К., 1987.

М а т е р і а л

38. Шрамко Б. А. Новые раскопки курганов в могильнике Скоробор//Древности. — Х., 1994.
39. Шрамко Б. А. Поселення скіфського часу в басейні Дінця//Археологія. — 1962. — Т. XIV.
40. Marinescu George. Die jünger Hallstattzeit in Nordostsie benbürgen//Dacia. — Bucarest, 1984. — Т. XXVIII.

А. Г. Чередниченко

Об источниках по проблеме этногенеза древних македонян

трану в центральной части Балканского полуострова между реками Галиакмон, Аксий (Вардар) и Эригон древние греки называли Македонией. В глубокой древности ее населяли различные племена, о которых не сохранилось практически никаких сведений, известны только их названия. Более счастливой оказалась историческая судьба македонян, давших имя стране. Будем называть их так, чтобы отличать от славян-македонцев, поселившихся в Македонии в раннем средневековье. Под предводительством царей из греческого рода Аргеадов (Теменидов) македоняне подчинили соседей и создали государство, сыгравшее значительную роль в истории древнего мира. Однако по сей день не утихают среди антиковедов споры о том, были ли македоняне особым индоевропейским этносом или же являлись «деревенскими родичами эллинов» [1, с. 11]. Решить проблему могут лишь совместные исследования языковедов-компаративистов, историков и археологов, этнологов. В данной работе мы намерены рассмотреть вопрос о месте древнемакедонского в индоевропейской семье языков и сопоставить результаты лингвистического анализа, основанного на достижениях сравнительно-исторического языкознания, с данными античной традиции о происхождении древних обитателей Македонии.

Чтобы разобраться, почему важно определить статус языка македонян, обратимся к дефиниции понятия «этнос». Этнос (в узком значении этого термина) «может быть определен как исторически сложившаяся на определенной территории устойчивая межпоколенная совокупность людей, обладающих не только общими чертами, но и относительно стабильными особенностями культуры (включая язык) и психики, а также сознанием своего единства и отличия от всех других подобных образований, самосознанием, фиксированном в самоназвании (этнониме)» [2, с. 57–58]. Но невозможно судить о мировидении (менталитете), особенностях психики македонян, так как сведения о них мы черпаем из произведений античных авторов. Сами же македоняне не оставили письменной традиции и с давних пор находились под сильнейшим влиянием эллинской цивилизации. Не найдено ни одного текста, даже надписи на древнемакедонском языке. Дошли лишь отдельные глоссы и имена собственные (около 150 слов), зафиксированные в трудах древнегреческих ученых. Большая часть древнемакедонских языковых единиц собрана в словаре лексикографа V в. н. э. Гесихия Александрийского [3; 4]. Остатки языка (нем. *Sprachreste*) древних македонян свидетельствуют о его принадлежности к индоевропейской языковой семье. Однако из-за малого количества данных о языке, столь важного этноопределяющего признака, современные исследователи, чтобы определить этническую принадлежность македонян, обращаются к сочинениям античных историков.